

A fogyasztói árak alakulása 2012-ben

Tartalom

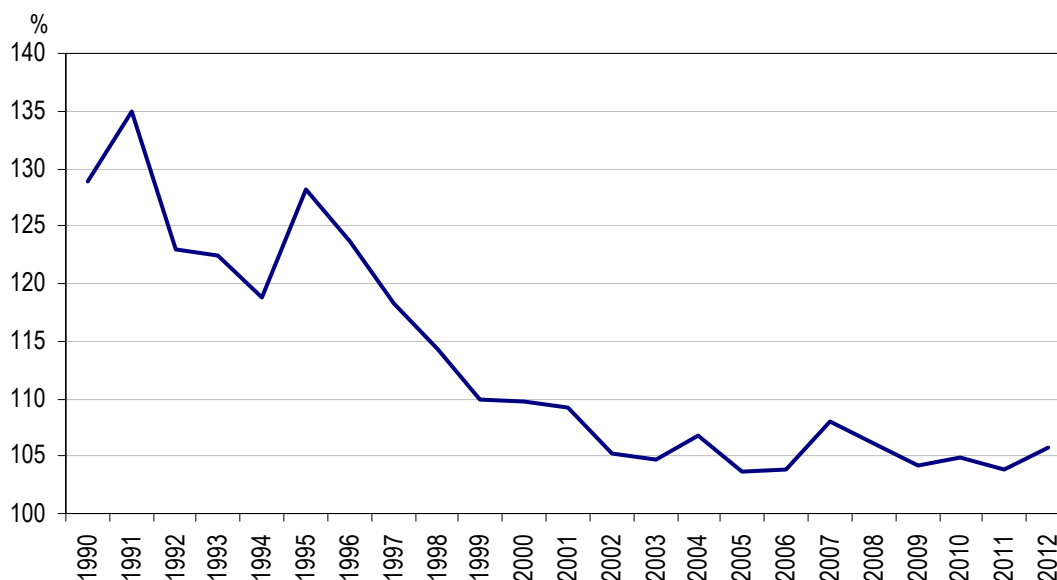
Bevezető.....	2
Európai uniós kitekintés.....	3
A fogyasztói árak alakulása 2012-ben Magyarországon	5
A maginfláció alakulása	10
A változatlan adótartalmú árindex alakulása	11
Az élelmiszerek fogyasztói árának alakulása	12
A járműüzemanyagok fogyasztói árának alakulása	15
A nyugdíjasok körében mért fogyasztóiár-index alakulása	17

Bevezető

2012-ben a fogyasztói árak átlagosan 5,7%-kal emelkedtek az előző évhez viszonyítva, ami 1,8 százalékponttal magasabb a 2011-ben mértnél. A 2012. évi infláció mértéke így megközelítette a 2008. év adatát, akkor 6,1%-os volt az átlagos árnövekedés nagysága.

1. ábra

A fogyasztóiár-index alakulása
(előző év=100)

Az előző évekkel ellentétben 2012-ben a legnagyobb mértékben a **szeszes italok**, **dohányárak** drágultak, éves átlagban 12,7%-kal. Ebben a főcsoportban 10% fölötti árváltozás utoljára 2004-ben volt megfigyelhető. Az átlagot jelentős mértékben meghaladta az **egyéb cikkek** (ide tartoznak például: lakás-, háztartás- és testápolási cikkek, gyógyszerek, járműüzemanyagok, valamint kulturális cikkek) árnövekedése (7,2%), ami a 2011. évinél is erőteljesebb volt. A háztartási energiahordozók esetében megszakadt az elmúlt években tapasztalt árnövekedési ütem lassulása, 2012-ben a drágulás mértéke (6,2%) megközelítette a két évvel korábbi, magasabb szintet. Az élelmiszerek esetében lassult az infláció, az 5,9%-os éves átlagos árnövekedés csak kis mértékben haladta meg az átlagot. A **ruházkodási cikkek** körében a 2011-ben mérthez hasonló, átlag alatti áremelkedés volt megfigyelhető (2,6%), azonban ez a korábbi évek adatánál magasabb szintű. A **szolgáltatások** esetében is megszakadt az infláció lassulása, éves átlagban 4,2%-os volt a drágulás, szemben a 2011-ben mért 2,2%-os áremelkedéssel. Tovább csökkent a **tartós fogyasztási cikkek** ára, hasonló mértékben, mint egy évvel korábban (1,2%).

1. tábla

A fogyasztóiár-index alakulása
(előző év = 100,0)

Megnevezés	2000	2009	2010	2011	2012
Élelmiszerek	109,2	104,4	103,2	106,6	105,9
Szeszes italok, dohányárúk	111,0	107,5	108,2	100,5	112,7
Ruházkodási cikkek	105,8	100,5	99,6	102,9	102,6
Tartós fogyasztási cikkek	101,7	102,6	100,2	98,6	98,8
Háztartási energia	109,1	108,2	106,3	105,7	106,2
Egyéb cikkek, üzemanyagok	115,0	101,1	108,8	106,2	107,2
Szolgáltatások	109,7	104,6	104,3	102,2	104,2
Összesen	109,8	104,2	104,9	103,9	105,7

Európai uniós kitekintés

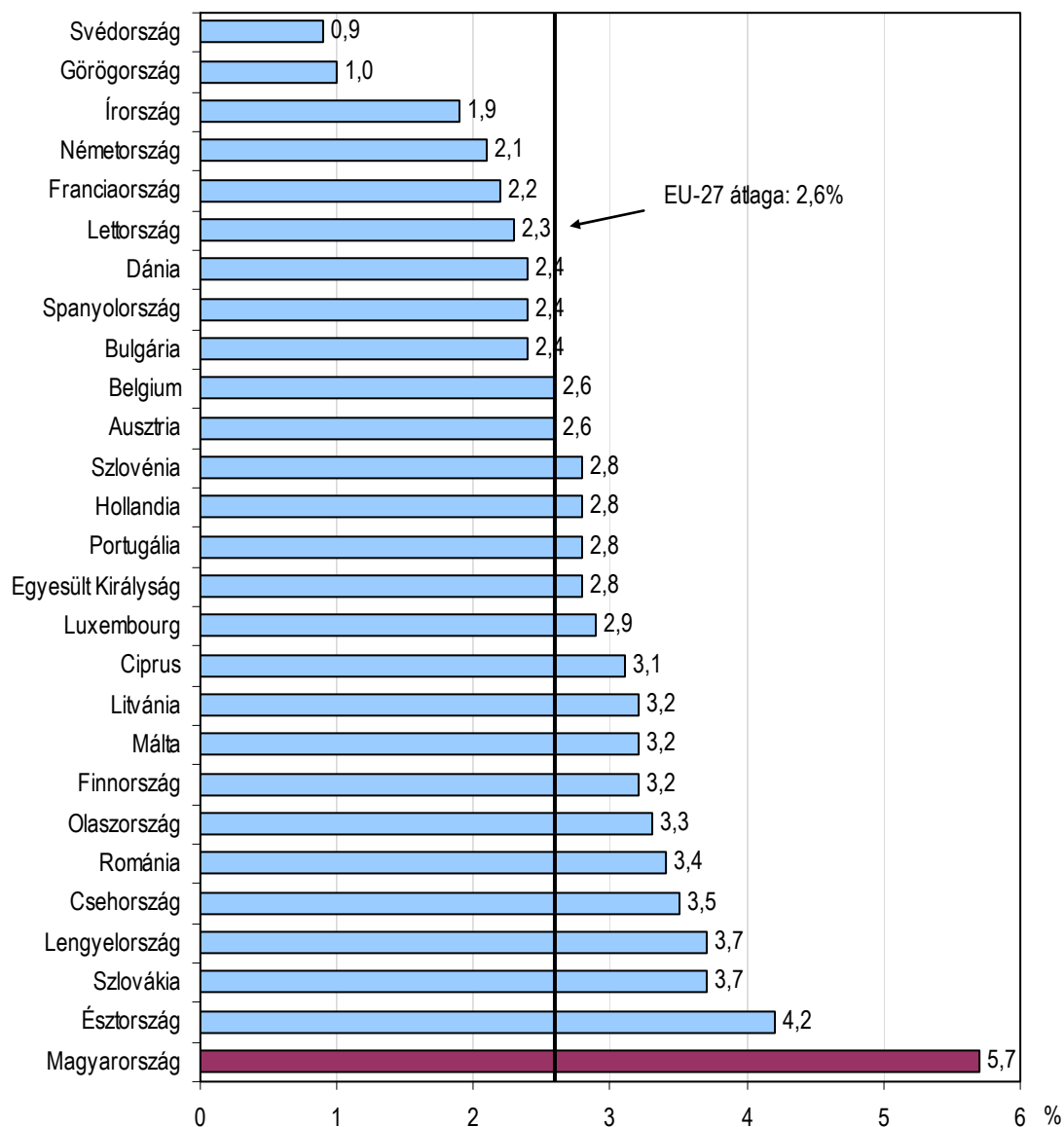
A harmonizált fogyasztóiár-index¹ alakulását vizsgálva az Európai Unió (EU–27) éves átlagos fogyasztóiár-növekedése a 2011. évi 3,1%-ról 2012-ben 2,6%-ra csökkent. A korábbi évvel ellentétben a legtöbb Európai Uniós országban 2012-ben lassuló infláció volt megfigyelhető, azonban Magyarországon, Csehországban, Szlovéniában, Máltán, Olaszországban, Írországon és Hollandiában gyorsuló ütemben növekedtek az árak egy év alatt. A legnagyobb áremelkedés 2012-ben Magyarországon (5,7%) volt, emellett Észtországban (4,2%), valamint Szlovákiában és Lengyelországban is (3,7%–3,7%) jelentős mértékben növekedtek a fogyasztói árak az előző évhez képest. A legkisebb áremelkedés Svédországban (0,9%), továbbá Görögországban (1,0%) volt megfigyelhető.

Hazánkban az éves átlagos fogyasztóiár-növekedés továbbra is jelentősen – 3,1 százalékponttal – meghaladja az uniós átlagot, ahogyan ez az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta minden évben megfigyelhető. Ennél nagyobb mértékű eltérés eddig csak 2007-ben volt, akkor 5,5 százalékponttal haladta meg Magyarországnak az EU átlagot.

¹ A harmonizált fogyasztóiár-index számításának célja, hogy biztosítsa a nemzetközi összehasonlítást az Európai Unió tagországaiban. Számítása a hazai fogyasztóiár-index alapján történik, azonban a két mutató között módszertani eltérések vannak. A harmonizált fogyasztóiár-index számításához használt súlyok a hazai lakosság fogyasztása mellett az ide látogató külföldiek fogyasztását is tartalmazzák, emellett 2005. januártól a szolgáltatások árai abban a hónapban kerülnek a harmonizált árindexbe, amikor a szolgáltatás igénybevétele megkezdődhet. További különbség, hogy a harmonizált árindex nem tartalmazza a saját lakásszolgáltatás imputált bérleti díját (2012-től ez a tétel a hazai fogyasztóiár-indexben sem szerepel), illetve a szerencsejátékok ár alakulását.

2. ábra

Az Európai Unió és tagállamainak éves harmonizált fogyasztóiár-változása, 2012
(az előző évhez képest)

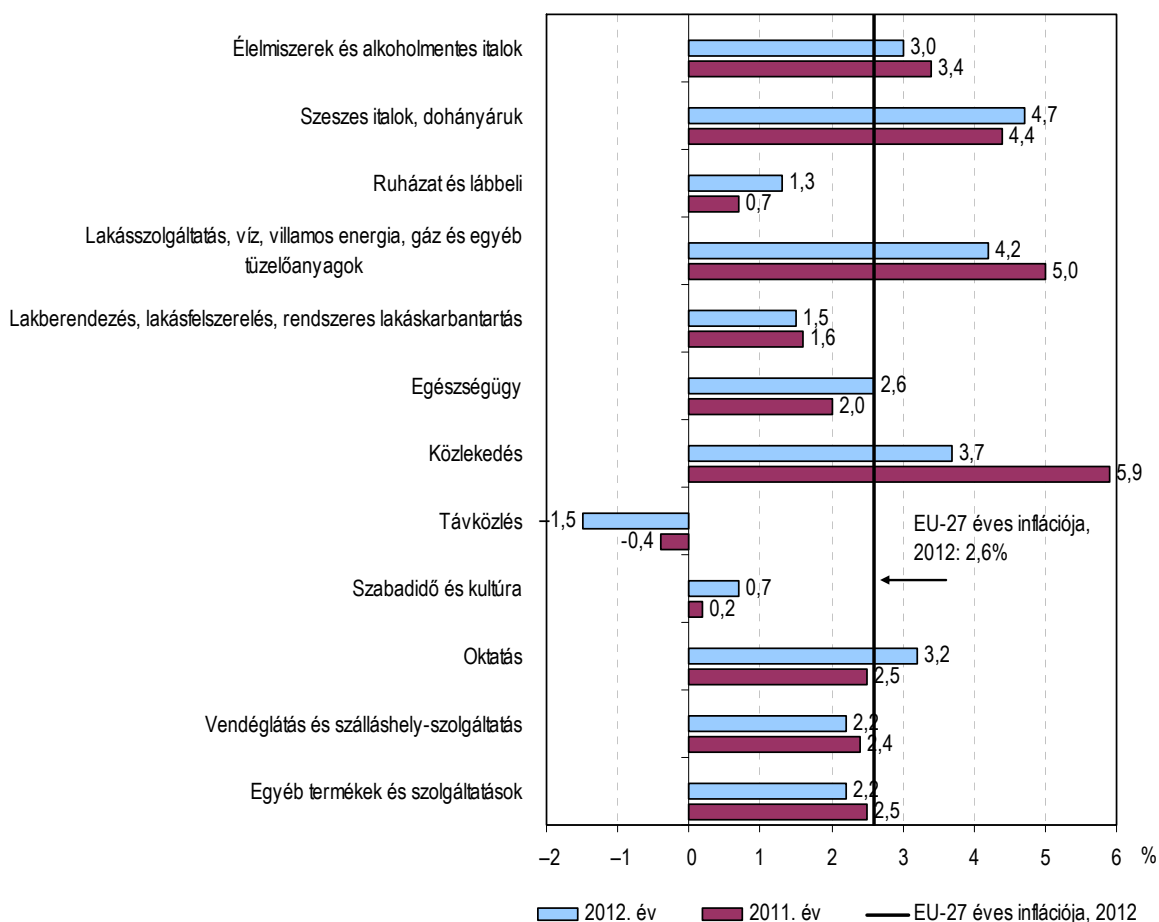

A fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása (COICOP) alapján 2012-ben legnagyobb mértékben (4,7%-kal) a **szeszes italok, dohányárak** drágultak az EU-ban.

Az átlagosnál nagyobb mértékben, 4,2%-kal emelkedtek a **lakásszolgáltatásokkal és háztartási energiával kapcsolatos árak**, ezen belül számottevően, bár a korábbi évnél kisebb mértékben nőtt a villamos energia (5,1%) és a gáz (8,7%) ára, míg a hőszolgáltatás (8,6%) jelentősebben drágult egy év alatt az Európai Unióban. A **közlekedéssel** összefüggő árak szintén átlagot meghaladóan drágultak (3,7%-kal), ezen belül a járműüzemanyagok 7,1%-kal kerültek többre, amelyek 2011-ben 13,6%-kal emelkedtek. Az **oktatással** kapcsolatos árak és az **élelmiszerek** átlagos fogyasztóiár-növekedése is magasabb volt 2012-ben az átlagnál (3,2%, illetve 3,0%).

3. ábra

Az Európai Unió tagállamainak éves inflációja az egyéni fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása alapján (változás az előző évhez képest)

A **ruházkodási cikkek** körében viszont átlag alatti volt az árnövekedés üteme, bár a 2011-ben mért 0,7%-ról egy év alatt 1,3%-ra gyorsult. A **távközlés** esetében továbbra is árcsökkenés volt megfigyelhető, amely a korábbi évek értékeinél jóval nagyobb mértékű (1,5%).

A fogyasztói árak alakulása 2012-ben Magyarországon

Magyarország 2012. évi inflációs folyamatainak részletes bemutatása a hazai fogyasztóiár-index adatain és csoportosításán alapul.

Az elmúlt évben a fogyasztói árak alakulására több tényező is hatással volt. Egyrészt meghatározó szerepe volt továbbra is a piaci folyamatoknak: például a forint árfolyamának, az olajárak világszintű alakulásának és a mezőgazdasági eredményeknek. Másrészt hatósági, illetve kormányzati érintkezések is jelentősen befolyásolták az árakat. Emellett egyszeri módszertani változások is hatást gyakoroltak a 2012. évi fogyasztóiár-indexre.

A fogyasztói árindex 2012. évi súlyrendszere csoport szinten teljes mértékben a 2010. évre vonatkozó előzetes nemzeti számla lakossági, vásárolt fogyasztási adatokra épült, míg a korábbi években ez az adatforrás kiegészítésre került a háztartás-statisztikai adatfelvételtől származó információkkal is. A súlyrendszer kialakításának módszertana így összhangban van a 2012. január 1-től hatályos nemzetközi előírásokkal (1114/2010/EU Bizottsági rendelet) is.

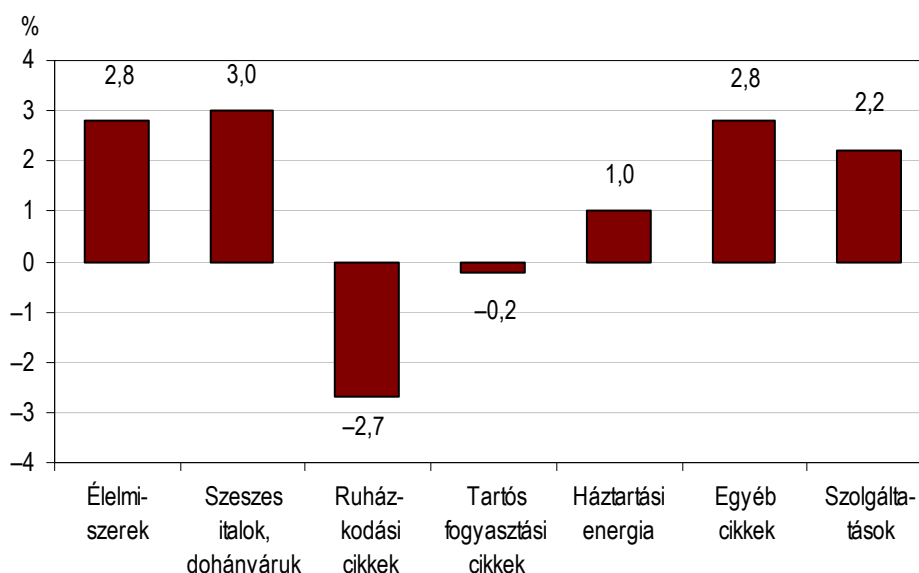
További módszertani változás volt, hogy a Központi Statisztikai Hivatal 2012-től a fogyasztói árindex számításából elhagyta az ún. saját lakásszolgáltatás imputált bérleti díját, amely korábban a szolgáltatások főcsoportban jelent meg. Ez a tétel a nemzeti számla előírások szerint nem vásárolt fogyasztásnak minősül, így a lakosság által vásárolt termékek és szolgáltatások árváltozását mérő fogyasztói árindexből is kihagyásra került (a harmonizált fogyasztói árindex eddig sem tartalmazta ezt a tételt).

Az árindexek egyhavi változása

Az egyhavi átlagos fogyasztóiár-változás 2012 **januárjában** volt a legmagasabb (2,1%), ami meghatározóan az áfa addigi 25%-os kulcsának 27%-ra történő január 1-jei emelésének a következménye. Az áfaemelés szinte valamennyi főcsoportban éreztette hatását, kivéve a kedvezményes adókulcsok alá tartozó és a tárgyi adómentes termékcsoportokat. Az élelmiszerek, a szeszes italok, dohányárúk és az egyéb cikkek megközelítőleg 3%-kal drágultak egy hónap alatt. Ez utóbbi csoporton belül a járműüzemanyagokért 5,3%-kal kellett többet fizetni, ami az áfaemelés mellett a benzin és a gázolaj árának emelkedéséből is adódott.

4. ábra

A fogyasztói árindexek változása főcsoportonként, 2012. január
(előző hó=100)

Bár a ruházkodási cikkek körében a téli kiárusítások nyomán árcsökkenés következett be, azonban mértéke – az áfaemelés hatására – kisebb mértékű volt, mint az előző évek hasonló időszakában. A háztartási energiahordozók esetében az áfakulcs emelésének hatása januárban még nem volt érezhető, mivel – az eddigi módszertani gyakorlatnak megfelelően – a fogyasztói árakban csak akkor kerülnek

elszámolásra a megemelt díjak, amikor azt a fogyasztónak ténylegesen meg kell fizetni, azaz amikor az megjelenik a számlákon. Ennek megfelelően, januárban egy kisebb mértékű áremelkedés volt megfigyelhető ebben a főcsoportban, amit főként a távfűtés, a vezetékes gáz és az elektromos energia január 1-jei alapidíjának megemelése okozott (január 1-től a használati díjak is emelkedtek, ami a távfűtés esetében a február-márciusi adatokban, a vezetékes gáz és az elektromos áram esetében a februári árindexben jelent meg). Az áfakulcs változása a távfűtés árát nem érintette, mivel az a kedvezményes, 5%-os adókulcs alá tartozik, ami 2012-ben változatlan volt.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a kereskedők nem minden esetben érvényesítették teljes egészében az árakban az áfakulcsok változtatásából adódó hatásokat, illetve a fogyasztói árakban az áfaváltozások csak egy része jelenik meg azonnal.

Részen ez is az oka annak, hogy februárban, márciusban és áprilisban is jelentősebben nőttek az árak egy hónap alatt.

A **februári** egyhavi átlagos fogyasztóiár-emelkedést (0,8%) a korábbi évekhez hasonlóan most is a hatósági árváltozások határozták meg leginkább, azonban emellett az élelmiszerárak további emelkedése is befolyással volt, ami 1,7%-ot tett ki. A háztartási energiahordozókért 2,7%-kal kellett többet fizetni, ezen belül a vezetékes gáz 4,1, az elektromos áram 2,7%-kal drágult – a januári használati díjak emelésének következtében –, továbbá áremelkedés történt a palackos gáznál is (3,0%). Bár a ruházatközpontok körében a téli kiárusítások nyomán tovább csökkentek az árak egy hónap alatt, a fogyasztói kosárban képviselt alacsony súlyaránya miatt nem tudta érzékelhetően fékezni a februári havi átlagos árnövekedést.

A **márciusban** mért 0,8%-os egyhavi árváltozást számos tényező alakította. A szeszes italok, dohányárak 3,0%-kal drágultak, ezen belül a dohányárak közel 7%-kal kerültek többre, ami meghatározóan a februári jövedékiadó-emelés hatásának egy része. Emellett szerepet játszott még a járműüzemanyagok árának 2,4%-os növekedése, amelynek hatására az egyéb cikkek csoportjában is átlag feletti áremelkedés történt 2012. februárhoz viszonyítva.

Az élelmiszerek 0,8%-os egyhavi áremelkedésén belül a tojásért 17%-kal kellett többet fizetni. Az ilyenkor jellemző szezonális változásoknak megfelelően a ruházatközpontok is drágultak, közel 1%-kal.

Áprilisban – összhangban a korábbi évek folyamataival –, a ruházatközpontok árai emelkedtek a legnagyobb mértékben (2,4%) egy hónap alatt, elsősorban a szezonváltás következtében. További 2,2%-kal drágultak a dohányárak, amelynek oka még mindig a korábbi jövedékiadó-emelés elhúzó hatása volt.

A járműüzemanyagok árának további, több mint 3%-os emelésével az egyéb cikkek csoportjában is jelentős drágulás ment végbe (1,4%) egy hónap alatt. Bár az élelmiszerek áremelkedése ennél kisebb mértékű volt áprilisban (0,8%), ezen belül tovább drágult a tojás (közel 12%-kal). Tekintve, hogy e két főcsoport (élelmiszerek, egyéb cikkek), fogyasztásban elfoglalt aránya jelentős, így erőteljesebben befolyásolták az április havi fogyasztóiár-indexet, amelynek mértéke így 0,8% lett.

A **májusi** egyhavi árcsökkenést meghatározóan a járműüzemanyagok és a tartós fogyasztási cikkek árának csökkenése okozta.

A **nyári hónapokban**, a betakarítási időszaknak megfelelően, az idényáras élelmiszerek ára általában nagyobb mértékben csökken, azonban 2012-ben a súlyos aszály és fagyok miatt termés-csökkenés következtében nem történt a korábbi évekhez hasonló szintű, erősebb árcsökkenés. Augusztusban alig 7%-kal estek

vissza az árak e termékkörben, szemben a korábbi évek 10–20%-os árcsökkenésével. Így az élelmiszerek ára is csak kis mértékben csökkent ezekben a hónapokban – 0,1–0,9%-kal havonta –, ami visszafogottabb volt az ilyenkor szokásosnál.

A jövedéki adó újbóli megemelésével júliusban a dohányárakért ismét többet kellett fizetni (1,1%), illetve a telefonadó bevezetésével dráguló hírközlési szolgáltatások (1,4%) is kedvezőtlenül befolyásolták a fogyasztóiár-index alakulását. Ezt azonban ellensúlyozta a járműüzemanyagok nagyobb mértékű árcsökkenése (2,5%), valamint a ruházkodási cikkek nyári kiárusítási akciói (2,2%), s így összességében júliusban ismét negatívba fordult a fogyasztóiár-változás (0,1%).

Augusztusban és szeptemberben az üzemanyagok tovább drágultak, 3,6, illetve 2,8%-kal, emellett nőtt a szeszes italok, dohányárak (0,5%, 1,3%) ára is, mivel a jövedékiadó-emelés hatása általában több hónapra is áthúzódik.

A ruházkodási cikkek árának alakulását alapvetően a szezonváltás határozta meg, a nyári kiárusításokat az őszi, téli kollekció megjelenése váltotta, amelynek hatására az augusztusi mintegy 2%-os árcsökkenést szeptemberben közel 1,5%-os drágulás követte. Az említett árnövekedéseket nem tudta érzékelhetően ellensúlyozni sem az idényáras élelmiszerek körében mért – korábbi éveknél csekélyebb – árcsökkenés, sem az üdülési szolgáltatások szeptemberi alacsonyabb árai, így a teljes egyhavi fogyasztóiár-változás mindkét hónapban – a korábbi évekkal ellentétben – növekedésbe fordult.

Bár az év **utolsó negyedében** lényegében alig változtak a fogyasztói árak egyik hónapról a másikra, ezen belül azonban bizonyos árucsoportokban – például az élelmiszerek körében – átlag feletti drágulás következett be októberben és novemberben (0,6–0,7%). Mindezt ellensúlyozta a járműüzemanyagok árának folyamatos, nagyobb mértékű csökkentése, valamint a szolgáltatások árában ilyenkor jellemző visszaesés.

Decemberben ismét megemelték a dohányárak jövedéki adóját, ezen intézkedés hatása a 2013. év eleji árakban jelenik meg.

Az árindex 12 havi és éves változása

Az árváltozás tizenkét havi ütemében 2011 második felében gyorsulás ment végbe, novemberben újra 4,0% fölé emelkedett az éves infláció mértéke, hasonlóan, mint 2010 novemberében. Decemberben, egy kisebb lassulást követően, az előző év decemberéhez mérten 4,1%-kal növekedtek az árak.

2012. januárban 5,5%-ra ugrott az infláció, ami meghatározóan a 25%-os áfakulcs 27%-ra történő év eleji emelésnek volt a hatása. Hasonló szintű infláció 2010 júniusában volt megfigyelhető, akkor 5,3%-os volt a drágulás az előző év azonos hónapjához képest.

Tekintve, hogy az áfaemelés hatása általában az elkövetkező hónapokban is érezteti hatását, illetve a háztartási energiahordozók árának emelése több hónapra elosztva jelentkezik, így mindezek a tényezők tovább gyorsították az inflációt: februárban 5,9%-ra. A tavaszi hónapokban lényegében egy lassuló tendencia vette kezdetét, amelynek nyomán májusban 5,3%-ra mérséklődött az áremelkedés tizenkét havi üteme, azonban a nyári hónapok már gyorsulást jeleztek, szeptemberben az áremelkedés mértéke elérte az éves csúcst, 6,6%-ot (utoljára 2010. januárban alakult hasonlóan az infláció, akkor 6,4% volt a csúcs). A gyorsulásban a legnagyobb szerepet egyrészt a jövedéki adó emelésének nyomán a dohányárak drágulása, másrészt a benzin és a gázolaj árának szintén jelentős

emelkedése játszotta. Kedvezőtlenül hatott még az élelmiszerek szokatlan mértékű drágulása: az idényáras élelmiszerek erre az időszakra jellemző nagyobb mértékű árcsökkenése ugyanis a rossz mezőgazdasági terméseredmények következtében elmaradt.

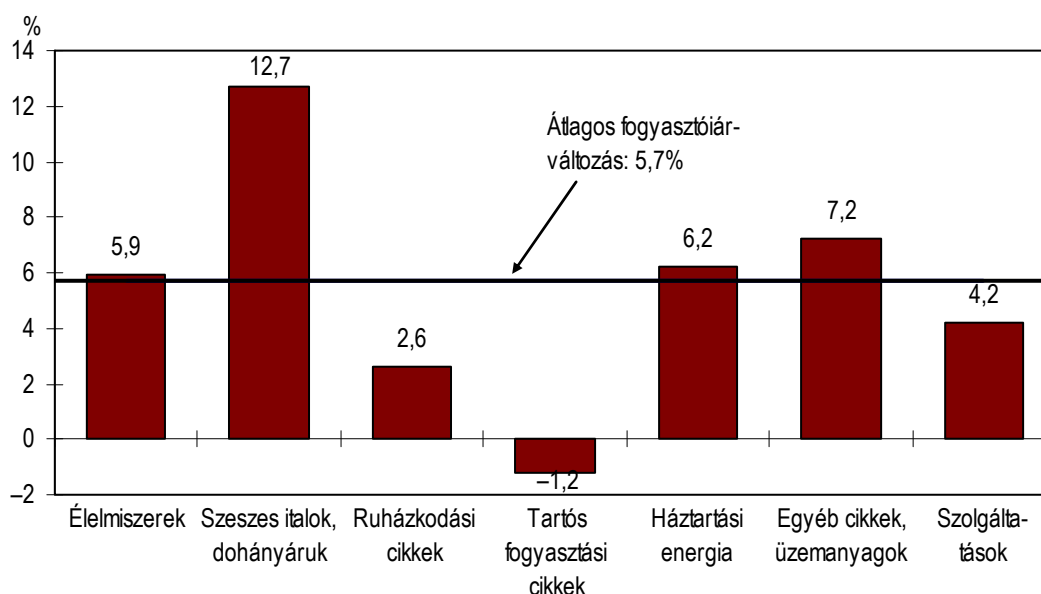
Októberben visszaesett a tizenkét havi árváltozás mértéke 6,0%-ra, ami meghatározóan bázishatás következménye volt. 2011. októberben a megszűnt szociális alapú gázár- és távhőár-támogatás nyomán bekövetkezett átlag feletti drágulás bázisból való kiesése, illetve a járműüzemanyagok árának csökkenése egyaránt kedvezően hatott az infláció alakulására.

Az év utolsó két hónapjában tovább lassult az árak növekedési üteme, a tizenkét havi áremelkedés decemberben 5,0%-os volt. A lassulás ezúttal is meghatározóan bázishatás eredménye: 2011 novemberében az idényáras élelmiszerek korábbi éveknél nagyobb mértékű drágulása, a gázolaj és a szeszes italok, dohányárak jövedéki adójának megemlése, illetve a járműüzemanyagok átlag feletti drágulása jelentős áremelkedést okozott, s e hatásoknak a megszűnése egy komolyabb mértékű visszaesést okozott az árakban.

Az **éves átlagos** 5,7%-os fogyasztóiár-növekedés, a korábbi évekhez hasonlóan a termék- és szolgáltatáscsoportok árváltozásának jelentős szóródásával alakult ki.

5. ábra

A fogyasztói árak változása, 2012
(az előző évhez képest)

A korábbi évekkel ellentétben a legnagyobb mértékben, 12,7%-kal a **szeszes italok, dohányárak** drágultak, ami a dohánytermékek jövedéki adójának többszöri megemlése miatt adódott. Átlag felett, 7,2%-kal növekedtek az egyéb cikkek árai, meghatározóan a járműüzemanyag-árak közel 13%-os áremelkedésének következtében. Az egyéb cikkek csoportjában viszonylag nagyobb súlyt képviselő gyógyszerek, gyógyárak esetében az éves átlagos árnövekedés átlag alatti, 4,5% volt 2012-ben.

A **háztartási energiahordozók** körében szintén átlag feletti drágulás volt tapasztalható (6,2%), ezen belül jelentős mértékben nőtt továbbra is a palackos gáz ára egy év alatt, megközelítőleg 12%-kal. A távfűtésért mintegy 8%-kal, a vezetékes

gázért közel 7%-kal, az elektromos energiáért pedig nagyjából 4%-kal kellett többet fizetni 2012-ben, mint 2011-ben.

Bár az **élelmiszerek** körében a korábbi évnél kisebb mértékű volt az árnövekedés – 5,9% –, a csoporton belül számos esetben az átlagot jelentősen meghaladó áremelkedés volt. A legnagyobb mértékben – többek között – a tojás (35,9%), a sertéssziradék (25,0%), a csokoládé, kakaó (17,0%) és a kávé (11,5%) ára nőtt egy év alatt. A sertés- és marhahúsok 10% feletti mértékben drágultak, míg a baromfihúsok körében mintegy 6%-os áremelkedés volt megfigyelhető.

Árcsökkenés mindössze néhány termékcsoporthoz történt, például a burgonya (18,6%) és a liszt (3,5%) esetében.

Átlag alatt drágultak a **ruházkodási cikkek** és a **szolgáltatások** (2,6 és 4,2%-kal), azonban ez utóbbi csoporton belül számos esetben az átlagnál jóval nagyobb áremelkedés következett be: a postai szolgáltatások 12,4, a személyszállítás 7,4, a csatornadíj 5,5, a vízdíj 4,8%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva.

A **tartós fogyasztási cikkekért** átlagosan 1,2%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint egy évvel ezelőtt.

A maginfláció alakulása

A KSH 2012. januárban felülvizsgálta a maginflációs mutató összetételét, amelynek nyomán bővült a kihagyott tételek köre a szolgáltatásokon belül. A felülvizsgálat oka, hogy az eddig a maginflációs mutató részét képező saját tulajdonú lakásszolgáltatás 2012. januártól elhagyásra került, tekintve, hogy 2012-től a hazai fogyasztói árindexnek sem része.

A mutató összetételének változása miatt a KSH az idősort visszavezette 1995. januárig, így egyszeri jelleggel a szezonálisan kiigazítatlan maginfláció időszora is megváltozott visszamenőlegesen ezen időpontig.

Az alapdrágulás, azaz maginfláció² (szezonálisan kiigazított) tizenkét havi növekedési üteme 2012-ben folyamatosan a fogyasztóiár-index alatt maradt. Az év első felében a két mutató lényegében együtt mozgott, az eltérés stabilan 0,5–0,7 százalékpont körül mozgott. 2012. júliustól azonban ez a különbség hónapról-hónapra egyre nagyobb mértékű lett, szeptemberben a maginfláció 1,3 százalékponttal volt alacsonyabb a fogyasztóiár-indexnél.

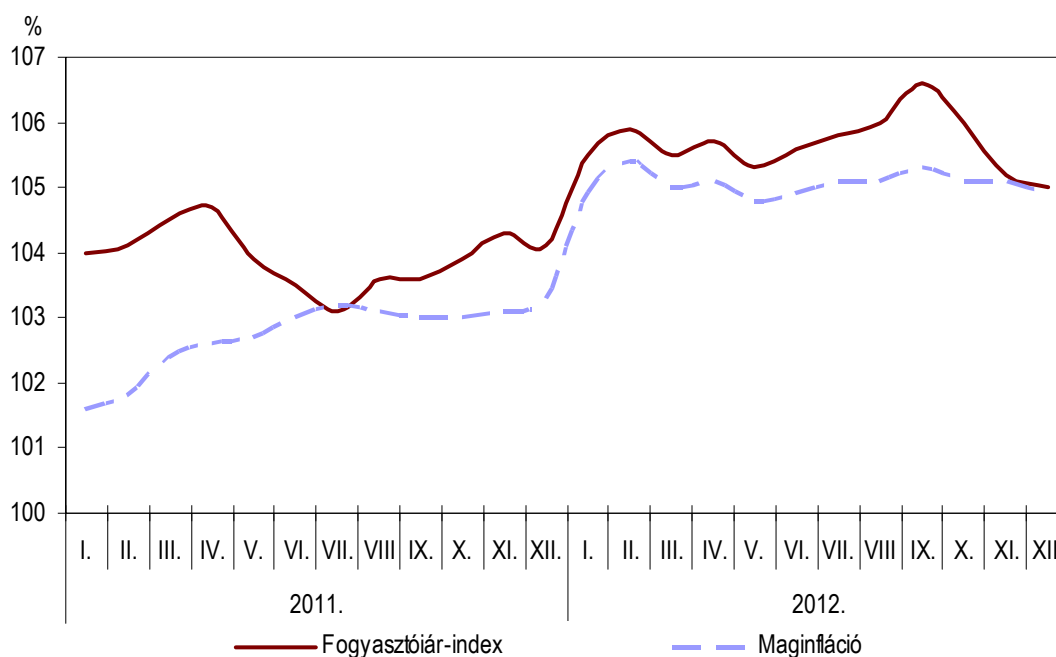
Ennek oka meghatározóan a járműüzemanyagok körében bekövetkezett nagyobb mértékű áremelkedés, mivel az a fogyasztóiár-indexet erőteljesen emelte, azonban mivel a maginflációs mutatóból elhagyásra kerül, így abban nem érvényesült ez a hatás.

Az év végére a két mutató közötti különbség szinte teljesen eltűnt, megközelítőleg azonos értéket mutattak. Ennek oka, hogy az év utolsó hónapjaiban tapasztalt nagyobb mértékű járműüzemanyagár-csökkenések a fogyasztóiár-indexet erőteljesen csökkentették, a maginflációra nem gyakoroltak hatást, így a lassulás a maginfláció esetében kevésbé volt látványos mértékű. A maginfláció utoljára 2011. júliusban haladta meg – alig érzékelhető mértékben – a fogyasztóiár-indexet.

² A maginflációs mutató célja, hogy a fogyasztóiár-index átmeneti vagy nem piaci eredetű árhatásoktól való megtisztításával (például: időjárás, hatósági intézkedés stb.) feltárja az infláció ún. kemény magjának, az alapinflációnak az alakulását. Ennek megfelelően a fogyasztóiár-indexből elhagyásra kerülnek a nem feldolgozott élelmiszerek (például: friss zöldség, gyümölcs), a járműüzemanyagok, a teljes háztartási energia főcsoport és a hatósági áras termékek, szolgáltatások. A maginfláció lefedettsége 2012-ben megközelítőleg 65%-os volt.

6. ábra

A fogyasztóiár-index és a szezonálisan kiigazított maginfláció alakulása (előző év azonos hó = 100)

2012-ben a szezonálisan kiigazított maginfláció átlagosan 5,1% volt, ami 2,4 százalékponttal magasabb a 2011. évi növekedésnél.

A változatlan adótartalmú árindex alakulása

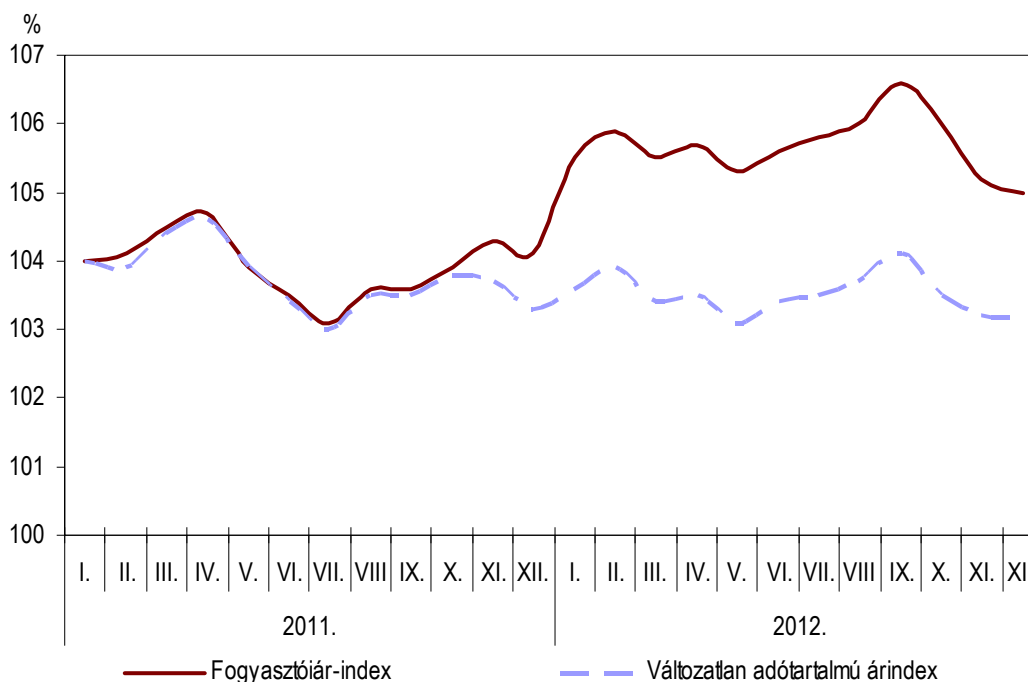
A változatlan adótartalmú árindex³ és a fogyasztóiár-index tizenkét havi növekedési üteme 2011. év első felében megegyezett egymással, tekintve, hogy ezen időszak alatt az indirekt adók nem módosultak. 2011 októbere óta azonban a jövedékiadó-emelések, illetve az áfa változása nyomán jelentős különbség volt megfigyelhető a két mutató alakulásában. Az általános áfakulcs 2012. január 1-jei emelésével – ami szinte valamennyi termék- és szolgáltatáscsoportot érintette – a teljes fogyasztóiár-index januárban egy hónap alatt 2,1%-os árnövekedést jelzett, addig az adóváltozás hatását kiszűrő változatlan adótartalmú árindex 1,0% volt.

Fontos megjegyezni, hogy az adóemelés hatása az eddigi tapasztalatok alapján általában nem jelenik meg azonnal és teljes mértékben az árakban. Azonban a változatlan adótartalmú árindex előállításánál a teljes adóváltozással számolunk, így a mutató lényegét tekintve egy elméleti adóhatást tükröz. A gyakorlat azt mutatja, hogy a kereskedők és szolgáltatók nem minden esetben érvényesítik a megemelt áfakulcs hatását árakban, illetve a szeszes italok, dohányárak esetében az üzletek az árukészlet erejéig a régi zárjegyes termékeket árusíthatják. Ennek megfelelően a jövedékiadó-emelés hatása is több hónap alatt jelenik meg a fogyasztóiár-indexben.

³ A változatlan adótartalmú árindex (VAI) a termékeket és szolgáltatásokat terhelő fontosabb indirekt adók (áfa, jövedéki adó, regisztrációs adó) változásának hatását szűri ki a fogyasztóiár-indexből. Számításának célja, hogy a fogyasztói árak alakulásán belül elkülöníthető legyen az adóváltozások technikai hatása.

7. ábra

A fogyasztóiár-index és a változatlan adótartalmú árindex alakulása
(előző év azonos hó = 100)

2012-ben a változatlan adótartalmú árindex 3,5%-os árnövekedést mutatott, ami 2,2 százalékponttal volt alacsonyabb a teljes fogyasztóiár-index értékénél.

Az élelmiszerek fogyasztói árának alakulása

A fogyasztói kosár mintegy egynegyedét kitevő élelmiszerek éves átlagos 5,9%-os fogyasztóiár-növekedése 2012-ben némileg alacsonyabb volt a korábbi évhez viszonyítva, azonban még mindig meghaladta a teljes fogyasztóiár-index mértékét. Az éves átlag azonban elfedi az év közbeni áringadozásokat, míg májusban 4,1%-ra csökkent az élelmiszer 12 havi árnövekedési üteme, ezt követően gyorsulásnak indult és októberben 7,6%-on tetőzött.

Az **egyhavi átlagos árváltozás** nagyobb mértékben ingadozott, mint egy évvel korábban: -0,9 és 2,8% között; a legalacsonyabb augusztusban volt, míg a legnagyobb mértékben januárban nőttek az élelmiszerárak.

A 2012. január 1-től megemelt általános áfakulcs (25-ről 27%-ra) hatása az élelmiszerek csoportjában is érezhető volt, egy hónap alatt közel 3%-os volt a drágulás mértéke. Ezen belül jelentősen drágult többek között a tojás (8,1%), az étolaj (5,1%), a szalámi, szárazkolbász, sonka (4,4%), a kávé (4,3%) és a cukor (3,9%).

A 18%-os kedvezményes adókulcs változatlan maradt, az e csoportba tartozó élelmiszertermékek árát az áfaváltozás tehát nem érintette. Így lényegében változatlan maradt a péksütemények és a kenyér ára is januárban, valamint a sajt esetében is csak kisebb mértékű áremelkedés volt megfigyelhető.

Az év első öt hónapjában az élelmiszerek ára hónapról hónapra átlag felett, vagy azzal megegyező mértékben emelkedett. Ezen belül bizonyos élelmiszer-ipari termékek ára erőteljesebben nőtt.

Az idényáras élelmiszerek februárban közel 6, majd ezt követően újból, mintegy 4%-kal drágultak, s az áprilisi kisebb áremelkedést májusban egy újabb nagyobb mértékű, körülbelül 5%-os növekedés követte. Folyamatosan nőtt a csokoládé, kakaó ára is, február-április hónapokban 1,5% körüli mértékben, majd ezt követte májusban egy alacsonyabb, 0,7%-os drágulás. A kakaó termelésével és kereskedelmével kapcsolatos 2011-ben tapasztalt világpiacon nehézségek valószínűsíthetően áthúzódtak a tavalyi évre is, és ez szintén szerepet játszott a termékek áremelkedésében.

A tojás árának az év eleji hónapról-hónapra történő folyamatos és drasztikus emelkedése (februárban 3,7, márciusban 16,5, áprilisban 11,7%) mögött elsősorban azon európai uniós rendelkezések állnak, amelyek jelentősen megszigorították a tyúktartás szabályait és az ennek nyomán bekövetkezett kötelező technológiai átalakítások jelentős többletkiadással jártak a gazdálkodók számára. Az étkezési tyúktojás termelői ára 2012. áprilisban mintegy 63%-kal volt magasabb az előző és azonos hónapjához viszonyítva.⁴

Az élelmiszerárak júliustól augusztusig tartó havonkénti enyhe mérséklődése meghatározóan az idényáras élelmiszereknek a nyári hónapokra jellemző, ám a korábbi évnél csekélyebb mértékű árcsökkenésével magyarázható, amikor a tavaszi drágább primőr termékek helyét átveszik az olcsóbb szabadföldi zöldségek és gyümölcsök. Az idényáras élelmiszerek árai júliusban mindössze 2,8%-kal, augusztusban pedig 7,3%-kal estek vissza, szemben a korábbi év 10-12%-os egyhavi árcsökkenésével.

A nyári hónapokban mérséklődött valamelyest a tojás ára: júniusban mintegy 8, júliusban pedig közel 4%-kal.

Az őszi hónapokban az élelmiszerek árai átlag felett emelkedtek, 0,6–0,7%-kal. Ezen belül bizonyos élelmiszeripari termékeknél drasztikusabb áremelkedés ment végbe. Jelentősen drágult a liszt, szeptemberben mintegy 9, majd októberben több mint 4, illetve novemberben – valamivel kisebb mértékben – 0,5%-kal egy hónap alatt.

A burgonya árának emelkedése ennél is nagyobb volt; a szeptemberben mért közel 20%-os drágulást októberben újabb, 14% körüli áremelés követte, majd ezt követően novemberben ismét nagyjából 16%-kal kellett többet fizetni a burgonyáért. Az élelmiszerárak őszi alakulásában meghatározó szerepe volt az aszályos nyári időjárásnak is; a gabonafélék termelői ára novemberben mintegy 31%-kal volt magasabb az előző év azonos hónapjához viszonyítva, míg a burgonya termelői ára ennél jóval nagyobb mértékben – közel 88%-kal – haladta meg az egy évvel ezelőtti szintet.⁵

Mérséklődött azonban a csokoládé, kakaó, a kávé és a cukor ára is az őszi hónapok folyamán.

Az **árnövekedés tizenkét havi üteme** a 2011. decemberben mért 4,6%-ról januárra 5,5%-ra gyorsult, az év eleji áfaemelés következtében, ami még februárban is éreztette hatását, tovább emelve az élelmiszerek inflációját.

Az élelmiszerek körében mért tizenkét havi infláció 2010 szeptemberétől kezdődően folyamatosan magasabb volt, mint a teljes fogyasztóiár-index esetében. Ez a folyamat 2012. márciusban megtört, az élelmiszerek inflációja az átlagos árváltozáshoz képest erőteljesebben lassult. Mialatt a teljes fogyasztóiár-index a februári 5,9-ről 5,5%-ra esett vissza márciusban, az élelmiszerek körében 6,0-ről 4,7%-ra lassult az árváltozás mértéke. Ez elsősorban bázishatás következménye,

⁴ Mezőgazdasági termelői és ráfordítási árak, 2012. december - [Gyorstájékoztató](#)

⁵ Mezőgazdasági termelői és ráfordítási árak, 2012. december - [Gyorstájékoztató](#)

tekintve, hogy 2011-ben, ugyanezen időszakban átlag felett – s a korábbi években tapasztaltnál is jóval nagyobb mértékben – drágultak az élelmiszerek meghatározóan a kedvezőtlen mezőgazdasági eredmények következményeként.

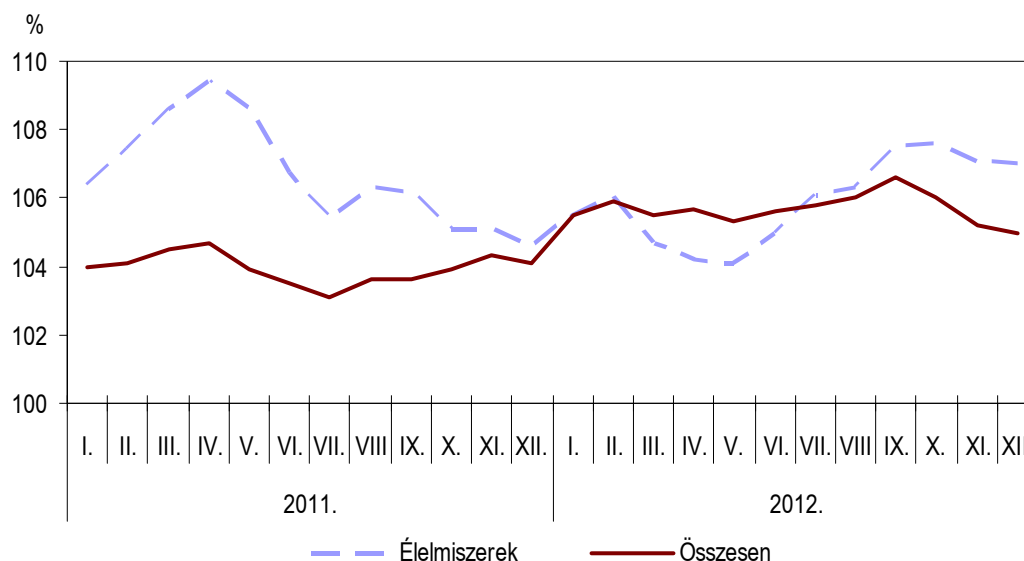
A bázishatás kedvezően alakította a tavaszi hónapok áralakulását, amelynek nyomán további lassulás volt érzékelhető: májusban 4,1%-ra esett vissza az árnövekedés tizenkét havi üteme. Mivel a nyári hónapokban az idényáras élelmiszerek csak visszafogottabb csökkenést mutattak hónapról-hónapra, mint egy évvel ezelőtt, így ez is szerepet játszott az élelmiszerárak folyamatos, jelentős mértékű gyorsulásában. 2012-ben az átlagos fogyasztóiár-index szeptemberben érte el az éves csúcspontját (6,6%), az élelmiszerek esetében azonban ennél magasabb szinten – 7,6%-on – októberben állt meg a drágulás. A bázishatás ezekben a hónapokban kedvezőtlenül hatott, így az erre az időszakra jellemző nagyobb mértékű árcsökkenések elmaradtak.

Az átlagos fogyasztóiár-index esetében a 2011. őszi folyamatok (jövedékiadó-emelés, járműüzemanyagok drágulása) hatásának megszűnése jelentős szerepet játszott az árak visszaesésében, viszont az élelmiszereknél nem történtek ehhez hasonló folyamatok, bár az év hátralevő részében ismét lassuló tendenciát mutattak, amelynek üteme azonban jóval visszafogottabb volt.

A fogyasztói árak tizenkét havi árnövekedésének üteme az élelmiszerek körében az év végére 7,0%-ra lassult, ez azonban még mindig jelentősen magasabb a 2011. decemberi szintnél (4,6%).

8. ábra

A fogyasztóiár-index alakulása
(előző év azonos hó=100)

Az élelmiszerek **éves átlagos** 5,9%-os áremelkedése az élelmiszeripari termékek igen jelentős szóródásával alakult ki. 2012-ben 2011-hez képest a legnagyobb mértékben a tojás ára emelkedett, megközelítőleg 36%-kal. Kimagasló volt a drágulás a sertézsiradék (25,0%) és a csokoládé, kakaó (17,0%) esetében is. Ennél valamivel kisebb mértékben, de az átlagot még így is jelentősen meghaladóan emelkedett a sertéshús (11,8%), a kávé (11,5%) és a párizsi, kolbász (9,6%) ára egy év alatt. Árcsökkenés alig néhány termékcsoportban következett be, a liszt ára például átlagosan 3,5%-kal mérséklődött 2011-hez viszonyítva.

2. tábla

Egyes élelmiszerek éves, országos fogyasztói átlagára

(forint)

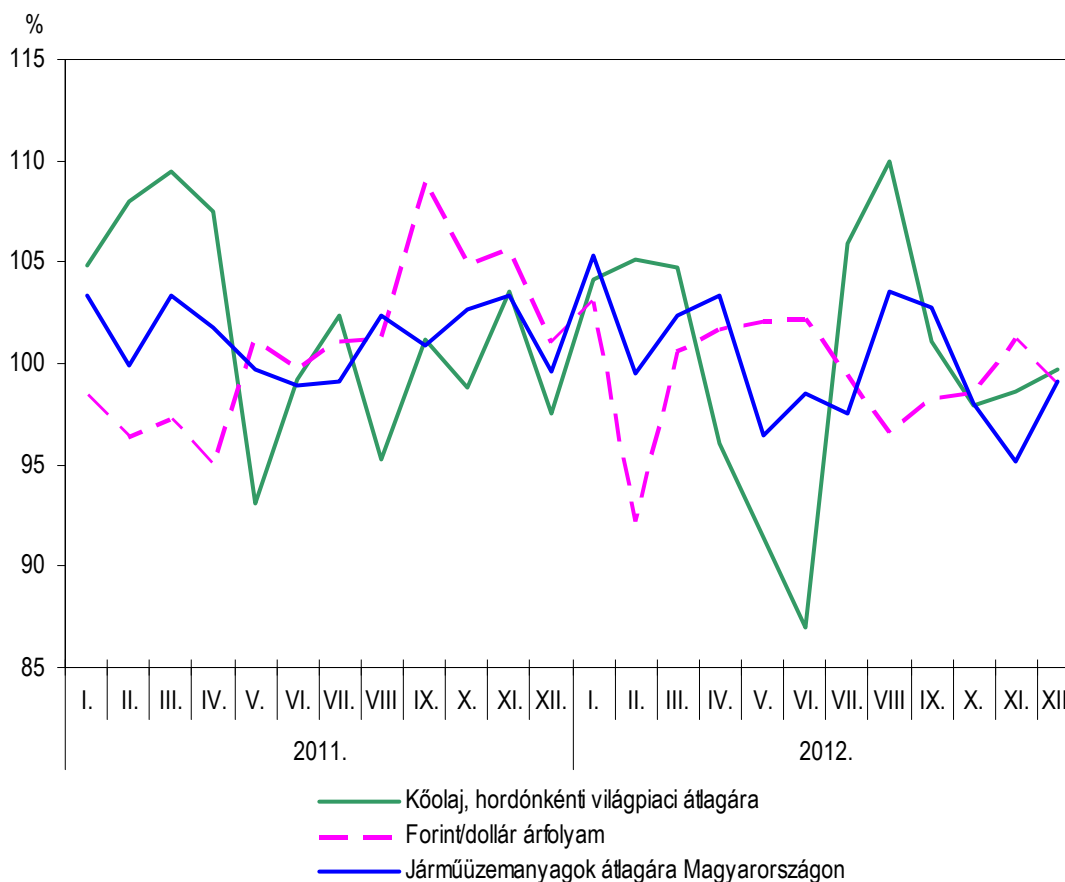
Megnevezés	2008	2009	2010	2011	2012
Sertéscomb, csont és csülök nélkül, kg	1 090	1 160	1 110	1 150	1 280
Párizsi, kg	890	995	1 030	1 080	1 200
Tojás, darab	30	31	32	31	42
Pasztőrözött tej, liter	219	201	201	226	231
Sajt, trappista, kg	1 560	1 270	1 400	1 540	1 570
Napraforgó-étolaj, liter	494	420	405	490	495
Liszt, finomliszt, kg	134	123	122	172	165
Kenyér, fehér, kg	245	241	244	281	286
Normál kristálycukor, kg	209	215	192	300	300
Burgonya, kg	108	110	140	161	118

A járműüzemanyagok fogyasztói árának alakulása

A járműüzemanyagok árát alapvetően a kőolaj világpiaci árának alakulása befolyásolja, ami 2012-ben továbbra is erőteljesen nőtt, továbbá a forint/dollár árfolyam ingadozása szintén éreztette hatását.

9. ábra

A kőolaj világpiaci árának, a forint dollárhoz viszonyított árfolyamának és a járműüzemanyagok hazai fogyasztói árának alakulása
(előző év azonos hó = 100)

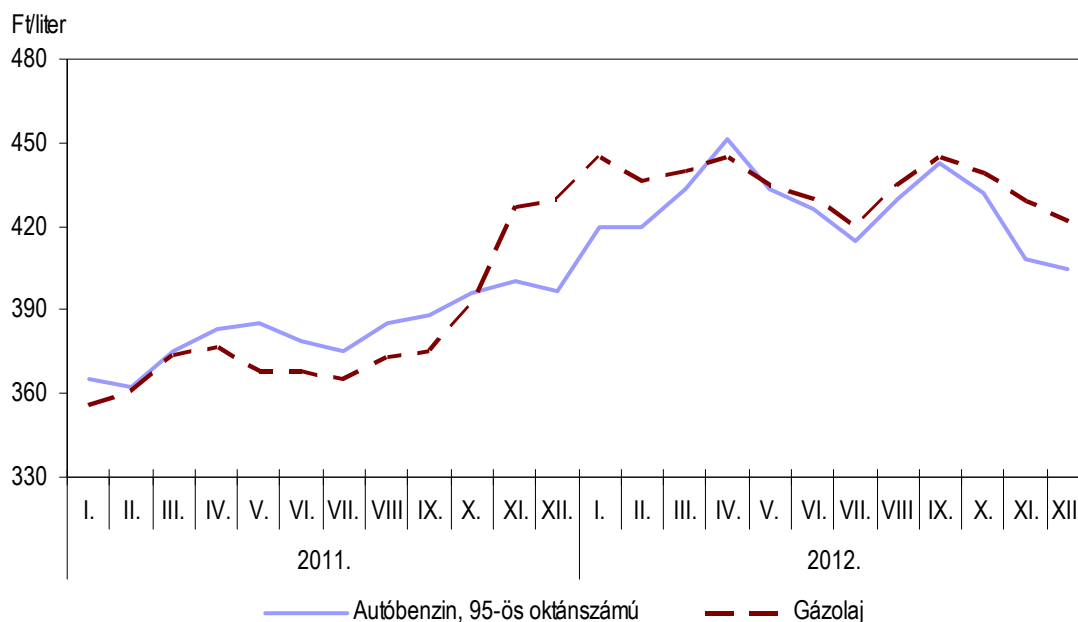
Forrás: Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC), MNB, KSH.

A járműüzemanyagok árának jelentős részét kitevő jövedéki adó mértéke 2011. november óta változatlan, azonban az általános áfakulcs 2012. január 1-jei emelése jelentős áremelést okozott mind a benzin, mind a gázolaj esetében. Az áfaemelés mellett a kedvezőtlen piaci folyamatok is drágították a járműüzemanyagok árát, ami így 2012. januárban egy hónap alatt 5,3%-kal emelkedett.⁶ Az országos fogyasztói átlagárakat tekintve a járműüzemanyagok januárban a korábbi években nem tapasztalt szintre drágultak: a 95-ös oktánszámú autóbenzin literéért 420 forintot kellett fizetni, míg a gázolaj literének átlagára 445 forintra emelkedett.

A benzin árát áprilisig folyamatosan, igen jelentős mértékben emelték, ennek következtében a 95-ös oktánszámú autóbenzin literéért áprilisban – újabb csúcstól elérve – már 451 forintot kellett fizetni. Bár ezen időszak alatt a gázolaj árában hasonló mértékű emelések és csökkentések történtek, – hétről hétre ingadozott a gázolaj ára – áprilisban literéért ugyanannyit kellett fizetni, mint januárban. Az előző évhez hasonlóan a tavasz végi, nyár eleji hónapok árcsökkentései nyomán visszaesett valamelyest a járműüzemanyagok ára, júliusban a 95-ös benzin literenkénti átlagára 415 forint volt, míg a gázolaj egy literéért 420 forintot kellett fizetni. A nyár vége és az ősz eleje ismét nagyobb mértékű drágulással járt, ezt követően azonban az év hátralevő részében lényegében folyamatosan csökkent a benzin és a gázolaj ára, megközelítve így a 2011. novemberben mért árszintet. Decemberben a benzin országos fogyasztói átlagára 405 forint volt literenként, míg a gázolaj esetében 422 forintra csökkent az ár. 2012 során a korábbiaknál jóval nagyobb mértékű áremelések történtek hónapról-hónapra, gyakori volt a kétszámjegyű, 10–15 forintos emelés is.

10. ábra

A benzin és a gázolaj fogyasztói árának alakulása

⁶ A fogyasztói árösszeírásban szereplő termékek és reprezentánsok ármegfigyelése minden hónap 1–20-a között történik, így az ezt követően bejelentett üzemanyagár-változások a következő havi adatban jelennek meg.

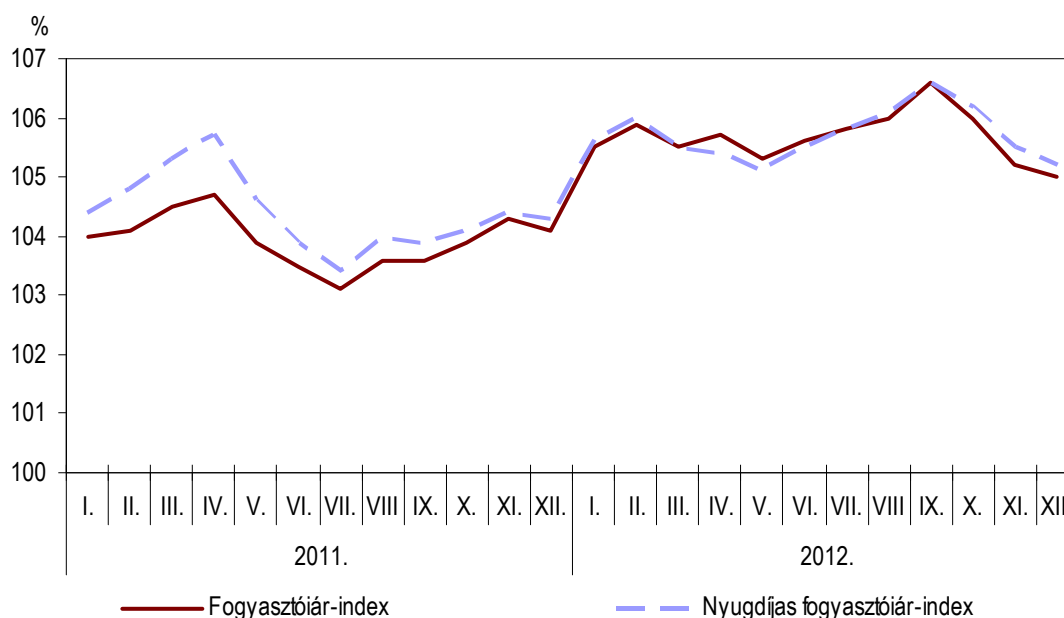
A nyugdíjasok körében mért fogyasztóiár-index alakulása

A nyugdíjasok fogyasztásában a jövedelmükhöz viszonyítottan elsősorban az élelmiszerek, a háztartási energia és a gyógyszerek súlya magasabb, így ezen tételek árváltozása erőteljesebben befolyásolhatja a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexét.

2012-ben a nyugdíjasok körében mért fogyasztóiár-index az év nagy részében, kis mértékben ugyan, de meghaladta a lakosság egészére vonatkozó fogyasztóiár-indexet (ez a tendencia 2010 júliusa óta jellemző). A két mutató közötti különbség az év folyamán alig érzékelhető volt, 0,1–0,3 százalékpont körül ingadozott. Ennek az elenyésző különbségnek az oka, hogy 2012-ben elsősorban a lakosság körében nagyobb súlyt képviselő termékcsoportokban, azaz a járműüzemanyagok és szeszes italok, dohányárak körében volt tapasztalható erőteljesebb áremelkedés. E folyamatok együttes hatásaként a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexének növekedési üteme visszafogottabb volt az elmúlt évben.

11. ábra

A fogyasztóiár-index és a nyugdíjas fogyasztóiár-index alakulása
(előző év azonos hó = 100)

2012-ben a két mutató teljesen megegyezett, mivel a lakosság egészére és a nyugdíjasokra mért éves átlagos fogyasztóiár-növekedés is 5,7%-ot ért el.

Táblák

Éves adatok: [STADAT](#)
Évközi adatok: [STADAT](#)

Módszertan

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Összeállította: Kollár Beáta
Nemzeti számlák főosztály, Fogyasztói árak osztálya
Telefon: (+36-1) 345-1285
E-mail: beata.kollar@ksh.hu
Információs szolgálat
Telefon: (+36-1) 345-6789
E-mail: informacioszolgalat@ksh.hu